VALTAKUNNANSYYTTÄJÄNVIRASTO

Asiantuntijalausunto

19.2.2016 Dnro 11/61/16

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntönne 10.2.2016 (O 7/2016 vp, hallintovaliokunnassa perjantaina 26.2.2016)

Lausunto sisäasiainministeriön selvityksestä hallintovaliokunnalle koskien eduskunnan lausumaa epäiltyjen tietojärjestelmän ja muiden poliisin henkilörekisterien henkilötietojen käsittelystä

Valtakunnansyyttäjänviraston määräämänä asiantuntijana esitän kunnioittavasti seuraavaa:

1 Poliisin mahdollisuudet valvoa tai tarkastaa rekistereitään

Sisäasiainministeriö on 1.2.2016 hallintovaliokunnalle antamassaan selvityksessä (s. 3) halunnut korostaa epäiltyjen tietojärjestelmään kohdistuneen kattavan tarkastuksen poikkeuksellisuutta ja sitä, ettei tällaisia tarkastuksia ole mahdollisuutta nykyresursseilla suorittaa enempää.

Tältä osin on syytä todeta, että Valtakunnansyyttäjänviraston edustajat saivat muutaman tunnin kestäneellä rekisteriin tutustumisella varsin hyvän yleiskäsityksen rekisterin sisällöstä ja ongelmallisista merkintätyypeistä. Rekistereiden tarkastaminen ja valvonta on siis toteutettavissa haluttaessa kohtuullisen vähän resursseja vaativalla pistokokeisiin perustuvalla menettelyllä. Näinhän menetellään lähes kaikessa muussakin viranomaisvalvonnassa kuten vaikkapa liikennevalvonnassa.

Suoritettuun tarkastukseen on kohdennettu kolme henkilötyövuotta, mutta havainto- ja yhteystietoihin kirjatut ylimääräiset henkilötiedot, havaintotietojen tarkoitussidonnaisuus sekä rajavartiolaitoksen ja tullin tekemät merkinnät ovat edelleen käsittelemättä ja raportoimatta. Näitä merkintätyyppejä koskevia havaintoja on varmuudella tarkastuksen yhteydessä tehty, mutta tarkastuksen loppuraportissa niitä ei ole käsitelty.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Albertinkatu 25 A	PL 333	010 362 0800		
00180 Helsinki	00181 Helsinki	0100 86 300	010 362 0888	vksv@oikeus.fi

2 Eräitä havaintoja loppuraportista 30.10.2015

- Tarkastus on kattanut vain poliisin tekemät ensitallennukset (s. 12, 14), jolloin 2.095 ensitallennusta on jäänyt tarkastuksen ulkopuolelle.

- Raportti ei ole tuottanut tietoa (s. 8 kolmas ja neljäs kappale) havaintotietojen yhteydessä mainituista "ylimääräisistä henkilötiedoista" kuten puhelinmuistiotiedoista tai havaintotietojen yhteydessä mainituista ylimääräisistä nimistä. Kysymys on siis tältä osin sellaisten henkilöiden henkilötiedoista, joita ei ole merkitty rekisteriin epäiltyinä tai myötävaikuttajina, mutta joita koskevat tiedot ovat kuitenkin rekisteristä haettavissa. Tällaisia ylimääräisiä nimiä ja muita henkilötietoja on pistokokeiden perusteella arvioituna rekisterissä merkittävä määrä.

- Raportissa tunnutaan lähtevän siitä (s. 8 toinen kappale), ettei havaintotiedoilla tarvitse olla yhteyttä rekisterin tarkoitukseen, jos henkilö on oikein perustein merkitty rekisteriin. Tähän perustuen rekisteriin merkityissä havaintotiedoissa on syyttäjien havaintojen mukaan sellaisia kiinnostavina tai hauskoina pidettyjä tietoja yksityiselämän ydinalueilta, joilla ei selvästikään ole yhteyttä epäiltyihin rikoksiin. Myös puhelimista on useissa tapauksissa yhteystietojen ohella viety rekisteriin kaikki viestit, jolloin mukana on intiimiviestejäkin. Näihin seikkoihin tarkastuksessa tai sitä koskevassa loppuraportissa ei ole kiinnitetty huomiota.

- Rekisteröinnit, joissa epäillyksi tai myötävaikuttajaksi kirjaamisen kynnys on syyttäjien käsityksen mukaan ollut liian alhaalla, on esitetty graafisena jakaumana raportin sivulla 26. Käräjäoikeus ei ottanut kantaa merkintöjen laillisuuteen.

3 Muuta huomioon otettavaa

Poliisijohtaja Tomi Vuori kuvasi valan nojalla todistajana kuultuna Epriasian pääkäsittelyssä käräjäoikeudessa Poliisihallituksen työjärjestykseen kirjattuja vastuita seuraavasti:

> *”Tämä saattaa kuulostaa vähän kafkamaiselta. Mä olin 8,5 vuotta sotilaallisessa organisaatiossa. Siellä kun sanotaan ’vastaa’, niin se sitten kanssa vastaa. Mutta meillä kun kirjoitetaan ’vastaa’, niin se ei välttämättä ole se mitä todellisuudessa tapahtuu tai mitä edes edellytetään tapahtuvan.”*

Valtionsyyttäjä Jarmo Hirvonen

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Albertinkatu 25 A	PL 333	010 362 0800		
00180 Helsinki	00181 Helsinki	0100 86 300	010 362 0888	vksv@oikeus.fi